దయ్యం వ్రాసిన ఉత్తరం

"రామారావ్! రేపు ఆదివారం; ఎల్లుండి గాంధీజీ జన్మదినం! ఆ మర్నాడు మహాలయ అమావాస్య. మూడురోజులు బ్యాంకికి సెలవు. ఇవ్వాళ శనివారం పన్నెండు గంటలకే బ్యాంకి మూసేస్తారు కదూ! యిప్పుడు పదకొండు ముప్పావు అయింది. త్వరగా టాక్సీలో బ్యాంకికి వెళ్ళి, యీ లక్షరూపాయలు మన అకౌంటులో కట్టు. నేను అర్జంటు పనిమీద వెడుతున్నాను. ఇంకో అర గంటలో ఎలాగా మన ఆఫీసు మూసివేస్తారు గమక నువ్వు బ్యాంకినించి అలాగే ఇంటికి వెళ్ళిపో. ఈ డబ్బు కట్టిన చలాన్ మాత్రం జాగ్రత్తగా నీ దగ్గర వుంచి, ఆదివారంనాడు ఆఫీసుకు రాగానే నా కియ్యి. ఇవి అన్నీ వెయ్యిరూపాయల నోట్లే. నూరు ఉన్నాయో లేదో చప్పున లెక్కపెట్టు" అని నోట్ల కట్టను రామారావ్ చేతిలో పెట్టాడు, మేనేజింగు డైరెక్టరు వెంకట్రామయ్య.

రామారావు మూడేళ్ళుగా ఆ కంపెనీలో క్యాషియర్ పని చేస్తున్నాడు. చకచక నోట్లను లెక్కపెట్టడం అలవాటయిపోయింది గనుక, రెండు నిమిషాలలో నూరు నోట్లను లెక్కపెట్టి "నూరు నోట్లు ఉన్నాయండీ; సరిగ్గా లక్షరూపాయలు" అన్నాడు.

"అవును. ఇంక నువ్వు వెళ్ళు" అని వెంకటరామయ్యగారు తల వూపగానే రామారావు మేనేజింగ్ డైరెక్టరు గది మంచి బైటికి వెళ్ళాడు.

వెంకటరామయ్య తృప్తిగా బల్లమీద రెండుచేతులూ పెట్టుకొని కూచున్నాడు. ఆనాడు, వెంకటరామయ్యకు ఒక పర్వదినం. ఆయన కలపవ్యాపారం ప్రారంభించి పదేళ్లు అయింది. అది ఓ మోస్తరుగా లాభసాటి వ్యాపారమే అయినా, ఇన్నాళ్ళూ పెద్ద పెద్ద ఆర్డర్లు ఏమీ రాలేదు. ఎంత పెద్ద ఆర్డరు వచ్చినా యాభై వేల రూపాయల లోపే. ఇవ్వాళ ఎనిమిదిలక్షల రూపాయలకు ఆర్డరు వచ్చింది. దానితోపాటు లక్షరూపాయల బయానా చేతికి వచ్చింది. ఒకటిన్నర సంవత్సరం లోపల, దఫాల వారీగా అతడు యాభయ్యేసివేల రూపాయల కలప అందిస్తూ వుండాలి. సరుకు అందివ్వగానే, ఆ సరకు విలువ మళ్ళీ చేతిలో పడుతుంది. మొత్తంమీద యీ ఆర్డరుమీద అతనికి ఎనభైవేల రూపాయల లాభం గిట్టుబాటు అవుతుంది. ఏడాదిన్నరలో ఎనభైవేల రూపాయల లాభం చాలా మంచి లాభమే. ఈ ఆలోచన అతనికి మంచి తృప్తిని కలిగించింది. ఇప్పుడు తను చెయ్యవలసిందల్లా, తనకు మామూలుగా కలపను సప్లయిచేసే బలార్షా కాంట్రాక్టరు యీ సంవత్సరం అతడు బలార్షా అడవులలో కొట్టించే కలప వంతటినీ తనకే సప్లయి చేసేటట్టు చూసుకోవాలి. వీలయితే కలప రేటును కూడా కొంచెం తగ్గించేటట్టు చూసుకోవాలి. అదే గనుక సాధ్యం అయినట్లయితే తన లాభం లక్షరూపాయలదాకా వుంటుంది. అంచేత రాత్రి ఎక్స్‌ప్రెస్‌లో బయలుదేరి బలార్షా వెళ్ళి, ఆదివారం, సోమవారం అక్కడ వుండి, బేరం స్థిరపరచుకొని మంగళవారం నాటికి మళ్ళీ హైదరాబాద్ రావచ్చును.

వెంకటరామయ్య ఈ నిర్ణయానికి వచ్చేటప్పటికి అతడి కళ్ళు గోడమీద గడియారము మీదికి వెళ్ళాయి. గడియారం పన్నెండు గంటలకి అయిదు నిమిషాలు తక్కువ చూపించింది. వెంటనే వెంకటరామయ్యకు బ్యాంకి పన్నెండు గంటలకు మూసివేస్తా రన్న మాట జ్ఞాపకం వచ్చింది. రామారావు ఇంకా బ్యాంకికి చేరాడో లేదో అని సంశయం కలిగింది. బ్యాంకికి ఫోనుచేసి ఏజెంటుతో మాట్లాడాలనుకున్నాడు. ఫోన్ చెయ్యగానే ఏజెంటు పలికాడు.

"నేను వెంకటరామయ్యనండీ! మా క్యాషియర్ రామారావును లక్ష రూపాయలు ఇచ్చి పంపించాను. మా కంపెనీ అకౌంటులో జమకట్టమన్నాను. ఈ పాటికి అక్కడికి వచ్చేవుంటాడు. ఒక వేళ పది నిమిషాలు లేటయినా, దయచేసి యివ్వాళ్ళే జమకట్టుకోండి" అన్నాడు.

లక్షరూపాయలు జమకట్టుకోవడానికి గంట సేపయినా ఫరవాలేదనుకున్న బ్యాంకి ఏజెంటు కంఠం "కొంచెం ఉండండి సార్! రామారావు బ్యాంకికి వచ్చాడేమో చూసి చెపుతాను" అని ఫోన్‌లో బదులుపలికింది.

కప్పగంతుల సత్యనారాయణ

వెంకటరామయ్య ఫోను చెవిదగ్గరే పెట్టుకున్నాడు. ఒక నిమిషములో మళ్ళీ ఏజెంటు కంఠం "హలో, వెంకటరామయ్యగారూ! మీ క్యాషియర్ మా క్యాష్‌కౌంటర్ దగ్గరే వున్నాడు మీ లక్ష రూపాయలు జమకడుతున్నట్లే." అని చెప్పింది.

"థాంక్స్." అని, ఫోను పెట్టేసి వెంకటరామయ్య కుర్చీలోనుంచి లేచి, తన గదిలోనుంచి బయటికి వచ్చాడు.

ఎప్పుడు ఇంటికి పోదామా అని ఆలోచిస్తున్న ఆరుగురు గుమాస్తాలనూ, టైపిస్టునూ ఆఫీసుకు తాళాలు వేసుకొని ఇళ్ళకు పొమ్మని చెప్పి, వెంకటరామయ్య కారు ఎక్కి వెళ్ళిపోయాడు.

* * *

మేనేజింగ్ డైరెక్టరు ఇచ్చిన లక్ష రూపాయలను చేతబట్టుకొని రామారావు తన కుర్చీదగ్గరకు వెళ్ళాడు. ఒక పెద్ద కవరుతీసి, లక్షరూపాయలను ఆ కవరులో పెట్టాడు. ఆ కవరులో లక్షరూపాయలు ఉంటాయని ఎవరూ అనుకోరు. అంచేత, దారిలో ఎవరైనా ఆ కవరును అమాంతము లాక్కొనిపొయ్యే ప్రమాదం లేదు, తను చెయ్యవలసినదల్లా, గబగబా టేకు బీరువాకు తాళం వేసి, ఆ తాళాలు జేబులో వేసుకొని, బ్యాంకికి వెళ్ళడమే.

వెంకటరామయ్య కలప వ్యాపారస్తుడు కావడంవల్లనూ, కలపమీద ఆయనకు వున్న అభిమానంవల్లనూ, ముఖ్యమైన కాగితాలూ, డబ్బూ పెట్టుకొనే బీరువాను కూడా టేకుతోనే చేయించి, దానికి సీమనుంచి తెప్పించిన గట్టి తాళంకప్ప పెట్టించాడు. సాధారణంగా, ఆ బీరువాలో ఎప్పుడూ నాలుగైదువేల రూపాయల రొక్కం వుంటుంది. బీరువా తాళాలు రామారావు దగ్గరే వుంటాయి. పేరుకి రెండువేల రూపాయలు ధరావతు కట్టినా, రామారావు నమ్మకంగా పనిచేస్తున్నాడు. తాళాలు అతని దగ్గర వుండటంలో వెంకటరామయ్యకు ఎప్పుడూ అనుమానం కలగలేదు.

బీరువాకు తాళం వేసి, తాళాలు జేబులో వేసుకొని, లక్షరూపాయలు పెట్టిన కవరు చేత పట్టుకొని, రామారావు ఆఫీసునుంచి బైటికి వచ్చాడు. బైట టాక్సీ ఏదీ కనిపించలేదు. టాక్సీకోసం కనిపెట్టుకుని నిలబడడంకంటె, కొంచెం దూరం ముందుకు నడిస్తే టాక్సీ ఏదో ఒకటి తారసిల్లకపోదని నడవడం ప్రారంభించాడు.

నడుస్తూవున్న మనిషికి ఆలోచనలు బాగా వస్తాయి. రామారావు ఇదివరకు ఎన్నడూ లక్షరూపాయలు చేతపట్టి ఎరుగడు. అసలు అంత మొత్తాన్ని అతను చూడనేలేదు. ఒకటి రెండుసార్లు పదివేల రూపాయలదాకా తన బీరువాలో పదిలపరచాడు, అంతే. సాధారణంగా ఈ కంపెనీకి వచ్చే డబ్బు చెక్కులరూపంగా వస్తుంది. ఎప్పుడేనా కొంతమంది ఖాతాదార్లు రొక్కం ఇవ్వడం కద్దు. అదీ పదివేల లోపే.

ఈనాడు లక్షరూపాయలను తను చేతబట్టడం అతనికి విశేషమే అనిపించింది. అంత డబ్బు, తనది కాకపోతే మాత్రం తనచేతిలో వుండటం ఒక యోగమే. పది నిమిషాలుగాని, పది గంటలుగాని యోగం యోగమే. తనతండ్రిగాని, తాతగాని వెయ్యిరూపాయల నోటుకాదుగదా, నూరురూపాయలనోటు మొహంకూడా చూసి ఎరుగరు.

రామారావు ఆలోచనలు మొదలుపెట్టాడు. లక్షరూపాయలతోటి ఎన్నో పనులు చెయ్యవచ్చు: ఎంతో సుఖపడవచ్చు. అదే తన డబ్బు అయితే ఎంత బాగుండును! ఆలోచన అంతవరకు వచ్చేటప్పటికి ఆ డబ్బును సొంతం చేసుకుంటే బాగుండు ననిపించింది. ఎలాగ? రామారావు ఆలోచనలు పరుగెత్తసాగాయి. మాట్లాడకుండా ఆ డబ్బుతో హైదరాబాద్‌నుంచి వెళ్ళిపోతే సరి- పేరు మార్చుకొని మదరాసు, బొంబాయి, కలకత్తా లాంటి పెద్దపట్టణాలలో దేనిలోనైనా కొంతకాలం గుంభనగా కాలం గడిపి, తరువాత మెల్లగా ఏదైనా వ్యాపారం చూసుకోవచ్చును. నెలకు నూటపాతిక రూపాయల జీతంమీద ఎన్నాళ్ళు గడపదము? జీతం చాలదనే కదా తను ఇన్నాళ్ళూ పెళ్ళి చేసుకోకుండా వున్నాడు. ఒకవేళ జీతం కాస్త పెరిగినా ప్రస్తుత పరిస్థితులలో తన యిష్టప్రకారం పెళ్ళి జరగదు. కట్నాలూ, కానుకలూ, సాంప్రదాయాలూ, ఏదేదో చెప్పి, ఎవరో ఒకపిల్లను కట్టపెడతారు. తన పినతండ్రీ పినతల్లీ, తల్లీ, తండ్రీ చనిపోయినవాడికి పినతండ్రి పినతల్లుల ఆజమాయిషీలో బ్రతకవలసిన ఖర్మం ఏమిటి? తనతో పాటు బి.ఏ. చదివిన రమణి మదరాసులో వుంది. తనను పెళ్ళిచేసుకోడానికి ఒకప్పుడు ఉత్సాహం చూపింది కూడాను. ఇప్పటికీ ఆప్యాయంగా వుత్తరాలు వ్రాస్తోంది. రమణికి కూడా తల్లిదండ్రులు లేరు. ఆమెను పెంచిన మేనత్త ఏదో పల్లెటూర్లో వుంది. రమణి చేసే ఉద్యోగంకూడా ఏమంత పెద్దది కాదు. ఏదో మహిళాసమాజంలో గది అద్దెకు తీసుకొని ఉద్యోగం చేస్తోంది. తనతో రమ్మంటే వచ్చేస్తుంది. ఈ రాత్రి ఎక్స్‌ప్రెస్‌లో మదరాసు వెళ్ళిపోతే సరి. బుధవారందాకా తన సంగతి పట్టించుకొనేవాళ్ళు ఎవరూ వుండరు. ఆలోగా ఎవరూ ఊహించలేని పట్టణానికి తామిద్దరూ వెళ్ళిపోవచ్చును. తాను ఆత్మహత్య చేసుకుంటున్నాననీ, తనను గురించి ఎవరూ పట్టించుకోనక్కరలేదనీ ఒక వుత్తరం వ్రాసి తన గదిలో పారేస్తే, ఎవరు వెతికినా తన శవంకోసం వెతుకుతారు గాని, తనకోసం వెతకరు. ఆ వెతకడంకూడా, హైదరాబాద్ చుట్టుప్రక్కల వెతుకుతారుగాని, దూరపు

పట్టణాలలో వెతకరు. అది, భేషయిన ప్లాను.

రామారావు ఆలోచన అంతవరకు వచ్చేటప్పటికి దాదాపు రెండు ఫర్లాంగుల దూరం నడిచాడు. అప్పుడు టాక్సీకూడా కనపడింది. టాక్సీ ఎక్కి బ్యాంకికి వెళ్ళాడు. బ్యాంకిలో చెయ్యవలసిన పని ఏమిటో, టాక్సీలో వెడుతూ నిర్ణయించుకున్నాడు గనుక, రెండు వెయ్యిరూపాయల నోట్లను బ్యాంకిలో మార్చి, ఒక వెయ్యిరూపాయలకి పదిరూపాలనోట్లనూ మరొక వెయ్యిరూపాయలకి అయిదు రూపాయల నోట్లను తీసుకొని, తన గదికి వెళ్ళి, తన ఆలోచన ప్రకారం, ఉత్తరం వ్రాసి, రాత్రి ప్రయాణానికి సిద్ధమయ్యాడు.

* * *

ఆదివారం సాయంత్రం, రామారావు మదరాసులో దిగాడు. కొత్త పేరున్న హోటలుకి వెళ్ళి గది తీసుకున్నాడు. స్నానంచేసి, శుభ్రమైన బట్టలు వేసుకొనేసరికి, ఆరున్నర గంటలయింది. ఇంక అప్పుడు రమణి వున్న సమాజానికి వెడితే మర్యాదగా వుండదనే భావమూ, ప్రయాణపు బడలికా, మనస్సులో వున్న కొద్దిపాటి భయమూ అతన్ని ఆ పూటకి హోటల్‌నుంచి బైటికి వెళ్ళనియ్యలేదు. ఎనిమిదిగంటలకే భోజనంచేసి, మదరాసునుంచి ఏ వూరుకు వెడదామా, తనను ఏమాత్రం కనిపెట్టలేనివాళ్ళున్న మహానగరం ఏమిటా అని ఆలోచిస్తూ నిద్రపోయాడు.

సోమవారం ఉదయం నిద్ర లేచినప్పుడు, రామారావుకి తన పరిసరాలు కొత్తగా కనిపించాయి. తన పరిస్థితి కొంత వింతగానే తోచింది. అయినా, ఒక నిర్ణయానికి రావడం ఎప్పుడో జరిగిపోయింది కనుక, ధైర్యంగానే వున్నాడు. స్నానం చేసి, టిఫిను తిని, రమణి వున్న సమాజానికి వెళ్ళాడు. ఆనాడు గాంధీజీ

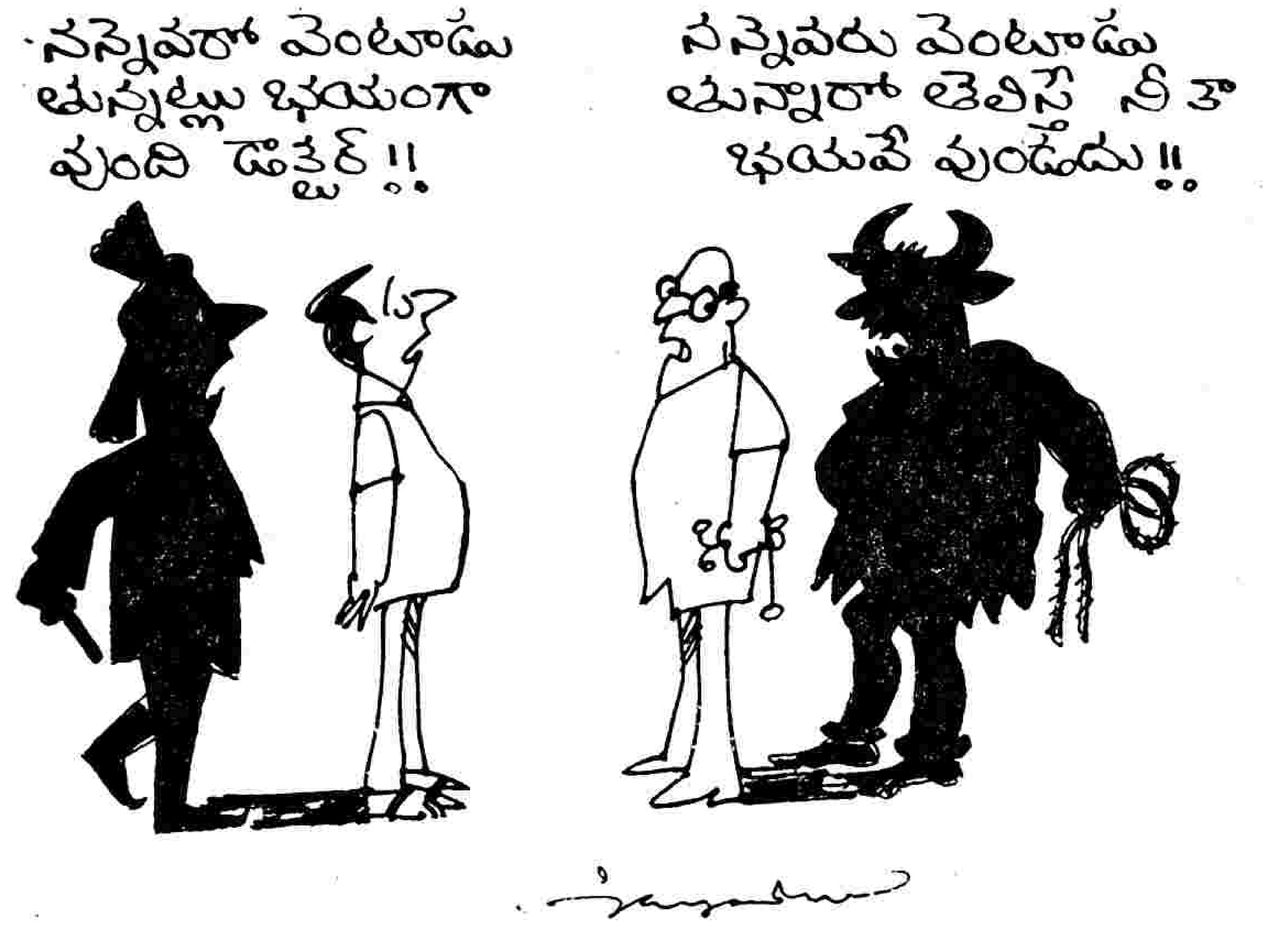

జన్మదినం గనుక, ఆ సమాజంలో చిన్న ప్రార్థన సమావేశం జరిగింది. సమాజంలోని మహిళలు ఏవో కబుర్లు చెప్పుకుంటున్నారు. రమణి కనపడింది. నవ్వుతూ రామారావును పలకరించింది.

"రమణీ! నేను నీ కోసమే వచ్చాను. నీతో ఒక ముఖ్యవిషయం మాట్లాడాలి. నాతోటి, నా హోటలుకు వస్తే గదిలో మాట్లాడుకుందాము. రాగలవా" అని అడిగాడు.

రమణి రామారావు వైపు విస్మయంగా చూసింది. వింతగా నవ్వింది. రామారావు పరవశుడయాడు. "ఇద్దరమూ ఏ బొంబాయో వెళ్ళి పెళ్ళిచేసుకుందాము. నాకు చాలా డబ్బు వచ్చింది" అన్నాడు.

"నేను మీకు ఉత్తరం వ్రాసి చాలా రోజులయింది కదూ?" అని అడిగింది రమణి. ఆ ప్రశ్న అవసరం రామారావుకు తెలియలేదు.

"దాని కేముంది. ఫరవాలేదు. నీవు వ్రాయకపోతే, నేనైనా వ్రాయవలసింది. కాని, ఏవో పనుల్లోబడి వ్రాయలేకపోయాను. అయినా, స్వయంగా నేనే నీకోసం వచ్చానుగా!" అన్నాడు.

రమణి మళ్ళీ నవ్వింది. ఆ నవ్వు, తనను చూసి జాలిపడుతున్నట్టు తోచింది రామారావుకి.

"నాకు పెళ్ళయి అప్పుడే పదిహేను రోజులయింది. మా వారు ఇక్కడ బ్యాంకిలో ఆఫీసరు. మేము ఇల్లుకూడా ఏర్పాటు చేసుకున్నాము. ఇవాళే నేను కూడా ఆ ఇంటికి మారుతున్నాను. అంచేత, నేను మీ హోటలుకు రాలేను. బహుశా కాస్సేపటిలో మావారు ఇక్కడికి వస్తారు. మీకు పరిచయం చేస్తాను, వుండండి," అంది రమణి.

రామారావు నివ్వెరపోయాడు. కొంచెంసేపటికి తెప్పరిల్లుకొని, "వద్దు, నిన్ను చూడాలని వచ్చాను. ఇంక వెడతాను," అంటూ వెనక్కు తిరిగాడు. రమణి ఏమీ మాట్లాడలేదు.

రామారావు కొంత నిరుత్సాహంతోనూ, కొంత సంతృప్తితోనూ హోటల్ గదికి చేరుకున్నాడు. రమణి తనతో రానందుకు నిరుత్సాహం కలిగినా, తన పూర్వోత్తరం తెలిసిన మనిషిని తనతో తీసుకువెళ్ళనక్కరలేనందుకు కొంత సంతృప్తి కలిగింది. ఇకముందు చెయ్యవలసినది ఏమిటా అని ఆలోచిస్తూ తన గదిలో కూచున్నాడు. బల్లమీద ఉదయపు న్యూస్ పేపరు కనపడింది. పేపరు చూడకుండా తాను ఉదయం బైటికి వెళ్ళాడు. భవిష్యత్కార్యక్రమాన్ని గురించి ఆలో

చిస్తూ, ఆ పేపరు తీసుకొని మొదటిపేజీ మీద తన దృష్టిని ప్రసరించాడు.

"హైదరాబాదులో పెద్ద అగ్ని ప్రమాదం" అని పెద్ద అక్షరాల శీర్షిక అతడి దృష్టిని ఆకర్షించింది. చదవడం మొదలుపెట్టాడు.

హైదరాబాదులోని కలప అడితీల ప్రాంతంలో ఆదివారం సాయంత్రం అగ్నిప్రమాదం సంభవించింది. సుమారు పాతిక లక్షల రూపాయల విలువ కలప భస్మమైపోవడమేకాక, ఆ అడతీలలో వున్న ఎనిమిది ఆఫీసుభవనాలు పూర్తిగా దగ్ధమైపోయాయి. ఆఫీసుల పేర్లలో రామారావు పనిచేసే ఆఫీసు పేరుకూడా వుంది. ఆ ఆఫీసులపేర్లు చదివేటప్పటికి భవిష్యత్తును గురించిన ఆలోచనలో మెరుపు మెరిసింది.

తన ఆఫీసు పూర్తిగా దగ్ధమైపోయిందంటే, ఆఫీసులోని రికార్డులూ, క్యాష్ పెట్టే బీరువా దగ్ధమైపోయినట్లే. తాను నిశ్చితంగా మళ్ళీ హైదరాబాద్ వెళ్ళిపోవచ్చును. లక్ష రూపాయలు బ్యాంకిలో కట్టడానికి తాను వెళ్ళినప్పుడు టాక్సీ దొరకలేదనీ, నడిచి వెళ్ళినందున ఆలస్యమైందనీ, బ్యాంకి మూసివేసి వుందనీ వెంటనే ఆఫీసుకు వచ్చి లక్షరూపాయలు బీరువాలో భద్రపరిచాననీ మేనేజింగ్ డైరెక్టరుకు చెప్పవచ్చును. లక్ష రూపాయలు తన దగ్గరే వుంచుకొని, అనుకూలమైన సమయం వచ్చినప్పుడు తాను వుపయోగించుకోవచ్చును. అంతవరకు తనకు ఆరోగ్యం వుంటుంది. తన పేరు చెడకుండా వుంటుంది. ఈ ఆలోచన తట్టగానే, చేతి గడియారం చూసుకున్నాడు. ఎక్స్‌ప్రెస్ బయలుదేరడానికి చాలా టైమువుంది. వెంటనే, హోటల్ బిల్లు చెల్లించి మళ్ళీ స్టేషనుకు బయలుదేరాడు.

* * *

మంగళవారం ఉదయం, హైదరాబాదు చేరగానే రామారావు తన గదికి వెళ్ళి, ఆత్మహత్య చేసుకుంటున్నానని తాను వ్రాసిపెట్టిన ఉత్తరాన్ని చించి పారవేసి, స్నానం చేసి, శుభ్రమైనబట్టలు కట్టుకొని, మేనేజింగ్ డైరెక్టరు ఇంటికి వెళ్ళాడు. వెంకటరామయ్య బలార్షానుంచి ఇంకా తిరిగిరాలేదనీ, సాయంత్రం వస్తాడనీ తెలిసింది. అంతవరకు అంతా అనుకూలంగానే వుందనే సంతృప్తితో, తగలబడిపోయిన తన ఆఫీసు చూడడానికి వెళ్ళాడు రామారావు.

ఆఫీసు పూర్తిగా తగలబడిపోయింది. ఆఫీసులో వున్న బల్లలు, కుర్చీలు, బీరువాలు భస్మమయిపోయాయి. ఆ ఆఫీసుల ప్రక్కనే వున్న పెట్రోలుబంకు తగలబడి, మంటలు దారుణంగా ప్రజ్వరిల్లినందున, మంటలు ఆర్పడం సాధ్యం కాలేదట. కాలి, బొగ్గయిన దుంగలు ఎన్నో ఇంకా పూర్తిగా ఆరలేదుకూడాను. అదంతా చూస్తూ, దూరంగా నిలుచున్నాడు రామారావు. ఆ ప్రాంతం అంతా పోలీసులమయంగా వుంది. నిప్పులను ఆర్పడానికి ఇంకా నీళ్ళు పోస్తూనే వున్నారు.

"ఏమయ్యా, రామారావ్! మీ ఆఫీసు అంతా బొగ్గయిపోయిందే!" అన్నగొంతు విని రామారావు వెనక్కు తిరిగిచూశాడు. తనను పలకరించింది, బ్యాంకి ఏజెంటు. ఆయనను చూడగానే మనసులో ఏదో భయం కొంచెం కలిగినా, ధైర్యంగానే "అవునండి. లోపల చాలా కాష్ కూడా వుంది," అన్నాడు.

"ఏదో వుంటుంది; ఉండకపోతుందా? శనివారంనాడు నువ్వు బ్యాంకికి వచ్చినప్పుడు, వెంకటరామయ్యగారు ఫోన్ చేశారు, లక్ష రూపాయలు జమకడుతున్నానని. ఆనాడు నువ్వు లక్ష జమ కట్టకపోతే, అదికూడా తగలబడిపోయేదే. ఇన్సూరెన్సువాళ్ళు బిల్డింగుకూ కలపకూ డబ్బు యిస్తారుగాని, కాష్ పోయిందంటే నమ్మరుగా," అంటూ బ్యాంకి ఏజెంటు, ఇంకెవరితోటో మాట్లాడడానికి ముందుకు వెళ్ళాడు. రామారావు మొహం హఠాత్తుగా తెల్లబడడం ఆయన చూడలేదు.

రామారావు కాళ్ళూ చేతులూ చల్లబడ్డాయి. కొంతసేపటికి, తెప్పరిల్లుకొని తన గదికి చేరాడు. మెల్లిగా అతడి మెదడు పని చెయ్య సాగింది. తాను బ్యాంకికి వెళ్ళేసరికి, బ్యాంకి మూసివేశారన్న మాట ఇక చెల్లదు. పైగా, తాను రెండు వెయ్యి రూపాయల నోట్లను మార్చిన సంగతి కూడా బయటపడిపోతుంది. ఎవరికీ తెలియని విషయం, తాను మదరాసు వెళ్ళిరావడమే. అంచేత ఆ సంగతిని తాను బైటపెట్ట నక్కరలేదు. తాను మదరాసు వెళ్ళి రావడానికి నూరు రూపాయలు ఖర్చయింది. తను శనివారంనాడు తీసుకున్న జీతం ఇంకా అలాగే వుంది కనుక, నూరు రూపాయలను సర్దివేసి, లక్షరూపాయలను వెంకటరామయ్యగారికి ఇచ్చివేస్తే ఆయన సంతోషిస్తాడు. తన జీతం పెంచినా పెంచవచ్చు. బహుమతి ఇవ్వవచ్చు. కాని బ్యాంకిలో లక్ష రూపాయలను శనివారంనాడే ఎందుకు కట్టలేదంటే, ఏమిటి చెప్పడం. ఏం చెప్పినా అబద్ధం అవుతుంది.

బుధవారం ఉదయమే బ్యాంకికి వెళ్ళి లక్ష రూపాయలు జమకట్టివేస్తే, ఏ పేచీ వుండదు. బుధవారమంతా వెంకటరామయ్య, తగలబడిపోయిన ఆఫీసును గురించీ, ఇన్సూరెన్సును గురించీ ఆలోచనలో వుంటాడు. బ్యాంకి అకౌంటు చూసుకొనేటప్పటికి, లక్ష రూపాయలు జమ వుంటుంది. చిక్కులేకుండా, తాను యథాప్రకారం జీవితం సాగించవచ్చును–అని నిర్ణయించుకున్నాడు రామారావు. పెద్ద ప్రమాదంనుంచి బయటపడ్డాం, అనే ధైర్యం కలిగింది అతడికి. ఆ తరువాత, ఆ రోజంతా నిశ్చింతగానే గడిచిపోయింది రామారావుకి.

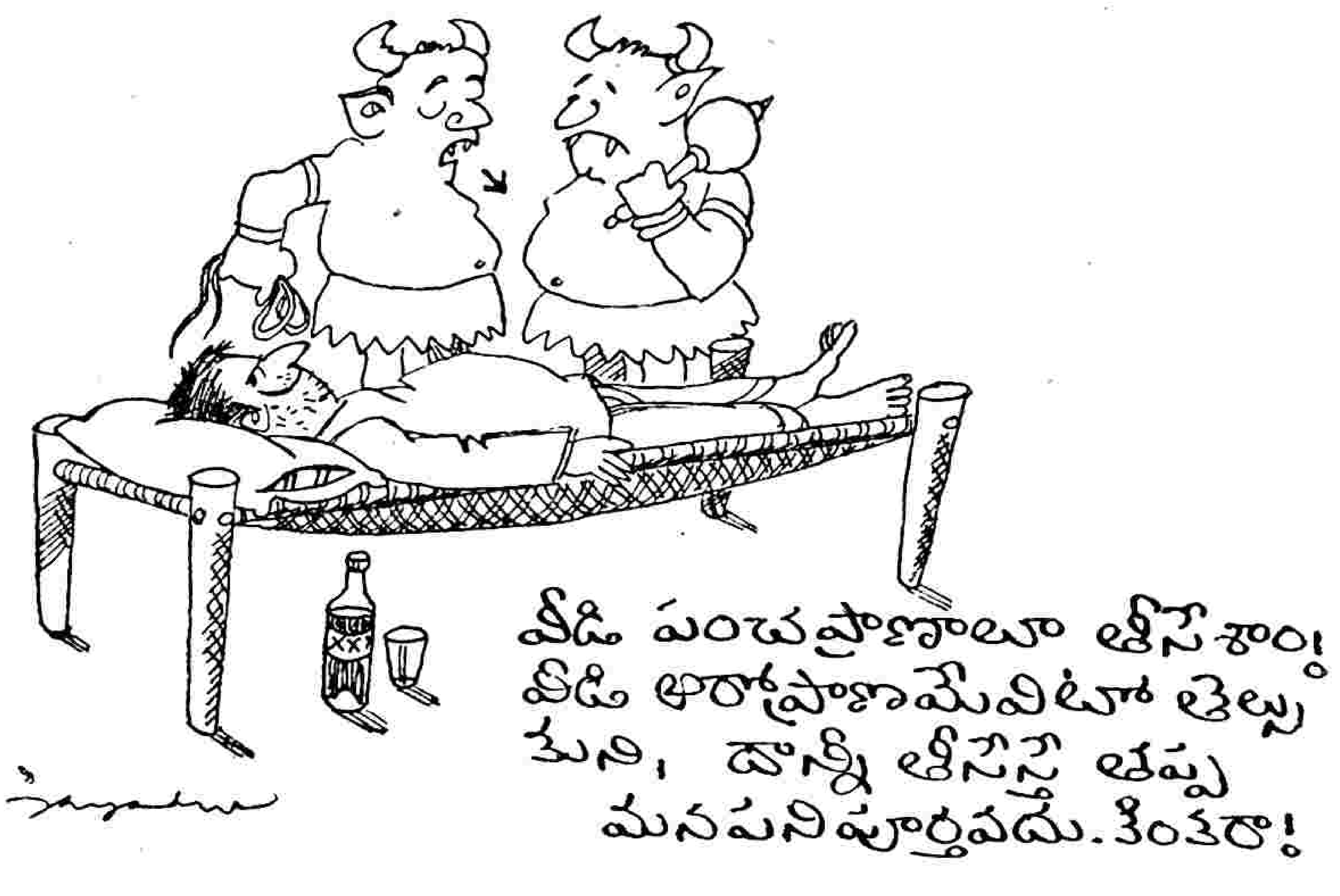

బుధవారం ఉదయం — బైటికివెళ్ళడానికి తయారైన తరువాత ముందు వెంకటరామయ్యగారి యింటికి వెళ్ళడమా, బ్యాంకికి వెళ్ళడమా అని ఆలోచించాడు. బ్యాంకిలో లక్ష రూపాయలు కట్టివేసి తరువాత వెంకటరామయ్యగారి ఇంటికి వెళ్ళడం మంచిదనిపించింది. మూడురోజుల తరువాత బ్యాంకి తెరుస్తారు కనుక, అక్కడ కొంచెం ఆలస్యంగా బ్యాంకికి వెళ్ళడం మంచిదనుకున్నాడు.

రామారావు బ్యాంకికి వెళ్ళేటప్పటికి, బ్యాంకి తెరచి గంటన్నర అయింది. అయినా, డబ్బు కట్టేవాళ్ళూ, తీసుకొనే వాళ్ళూ ఎక్కువగానే వున్నారు. కౌంటరు దగ్గర క్యూలో నిలబడితే, తాను డబ్బు కట్టడానికి ఇంకా గంట పట్టేటట్టుంది అంచేత, లోపలికి వెళ్ళి అకౌంటెంటుకి స్వయంగా డబ్బుఇచ్చి, చలాన్ తీసుకొని వెళ్ళిపోదామనుకున్నాడు అకౌంటెంటు దగ్గరకు వెళ్ళాడు. అతడు రామారావును ఒకసారి ఎగాదిగా జాలిగా చూసి, "మీరు ఒకసారి ఏజెంటుగారి గదిలోకి రండి," అని, తనకుర్చీలోనుంచిలేచాడు. ఎందుకో అర్థంకాక, ఏమిచెయ్యడానికీ పాలుపోక, రామారావు అకౌంటెంటు వెనకే ఏజెంటు గదిలోకి వెళ్ళాడు.

లోపలికి వెళ్ళాడో లేదో, రామారావుకి నవనాడులూ క్రుంగిపోయాయి. నిర్ఘాంతపోయి అలాగే నిలబడిపోయాడు. ఏజెంటు గదిలో వెంకటరామయ్యా, ఒక పోలీసు ఇన్‌స్పెక్టరూ, ఏజెంటుతో మాట్లాడుతున్నారు.

రామారావు లోపలికి రాగానే "రామారావు, ఇతనే" అని ఇన్‌స్పెక్టరుకు చూపించాడు వెంకటరామయ్య.

"ఇంకేం, వెంటనే అరెస్టు చేస్తాను," అన్నాడు ఇన్‌స్పెక్టరు.

"అసలు సంగతి అంతా అతనికి చెప్పండి," అన్నాడు ఏజెంటు.

"రామారావు, వెంకటరామయ్యగారు శనివారంనాడు నీకు లక్షరూపాయలు యిచ్చి బ్యాంకిలో జమకట్టమన్నారు. నువ్వు ఆ డబ్బు జమకట్టకుండా, రెండు వెయ్యిరూపాయల నోట్లను మాత్రం అయిదు, పది నోట్లకు మార్చుకున్నావు. ఆ రోజురాత్రి, ఎక్స్‌ప్రెస్‌లో అతను ఎక్కడం, అదే ఎక్స్‌ప్రెస్‌లో బండిలో ఎక్కిన వెంకటరామయ్యగారు చూశారు. మూడురోజులు సెలవుమీద ఏ విజయవాడో వెడుతున్నాడనుకున్నారు. కాని, నువ్వు మదరాసు వెళ్ళావు. అక్కడ రమణి అనే ఆవిడ కలుసుకొని, నీకు చాలా డబ్బు వుందని, ఆమెను పెళ్ళిచేసుకుంటానని బొంబాయికి వెడదామనీ చెప్పావు. ఆమె నీతో రానందున, మళ్ళీ హైదరాబాద్ వచ్చేశావు. వెంకటరామయ్యగారు ఇచ్చిన లక్షరూపాయలను కాజేద్దామని ప్రయత్నం చేశావు. అది నేరం" అన్నాడు ఇన్స్‌పెక్టరు.

"రమణి నాకు వుత్తరం వ్రాసింది. రమణి, నా వదినగారి కూతురు. బాంధవ్యం ఇతడికి తెలియదు. రామారావు ఖిన్నుడై తిరిగి వచ్చాడనీ, ఆతడిని జాగ్రత్తగా చూడవలసిందనీ వ్రాసింది. నా డబ్బుతో పరారీ అయాడని రమణికి తెలియదు పాపం. నా కంపెనీలో ఉద్యోగంలో చేరానని ఏడాదిన్నరనాడు రామారావు వ్రాసినప్పుడు, రమణి నాకు ఆ బంధుత్వాన్ని గురించి అతడికి చెప్పింది. అతడిని పైకి తీసుకురావడానికి సహాయం చెయ్యవలసిందనీ ఉత్తరం వ్రాసింది. చివరకు, ఇతడు చేసిన పని ఇది" అన్నాడు వెంకటరామయ్య.

ఈ మాటలలో ఎన్ని వినిపించాయో ఎన్ని వినిపించలేదోగాని రామారావు నిలుచున్నట్టు కూలబడ్డాడు. అతని చేతిలో వున్న లక్షరూపాయలకవరు క్రిందపడింది వెంకటరామయ్య ఆ కవరును ఆప్యాయంగా తీసుకొని. "లక్షరూపాయలు ఉన్నాయో లేవో చూసి, మా ఖాతాలో జమకట్టించండి:" అని ఏజెంటు చేతికి యిచ్చాడు.

యువ 1967 దీపావళి ప్రత్యేక సంచిక నుంచి